Ч. 290 Середа 29 грудня 1893 (10 сѣчня 1894). Рôкъ III.

**Выходить у Львовѣ** що дня (крôмъ недѣль и гр. кат. святъ) о 5-ôй годинѣ по полудни.

**Редакція** и **Адміністрація:** улиця Чарнецкого ч. 8.

**Письма** приймають ся лишь франкованû.

**Рекламаціи** неопечатанû вôльнû вôдъ порта. Рукописи не звертають ся.

# НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додатокъ до „Ґазеты Львôвскои“.

**Передплата** у Львовѣ въ Адміністраціи „Ґазеты Львôвскои“ и въ ц. к. Староствахъ на провінціи:

на цѣлый рôкъ зр. 2·40
на пôвъ року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
мѣсячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

Зъ почтовою пересылкою:

на цѣлый рôкъ зр. 5·40
на пôвъ року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
мѣсячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

## Запросины до передплаты.

Отсе кôнчимо вже й третый рôкъ нашого выдавництва. „Народна Часопись“ буде и въ слѣдуючôмъ роцѣ придержуватись того самого напряму, що й доси; буде подавати въ коротенькôмъ змѣстѣ всякû вѣсти про найважнѣйшû подѣѣ въ свѣтѣ, а при тôмъ буде старати ся придержуватись лишь самыхъ фактôвъ, а въ осудѣ ихъ руководитись якъ найбôльшою обєктивностію. Въ части неполітичнôй знайдуть читателѣ якъ найлѣпшій добôръ всѣлякихъ повѣстей, оповѣдань и розправъ науковыхъ держаныхъ въ стилю популярнôмъ и оскôлько можна приступнôмъ навѣть для трошки бôльше образованого селянина. Зъ новымъ рокомъ розпôчнемо друкувати у фейлєтонѣ „Народ. Часописи“ дуже займаючу довшу повѣсть зъ житя американьского пôдъ заголовкомъ „Похатникъ“. Въ части економічнôй будемо попри часть рôльничо-господарску подавати окремо также и найважнѣйшû вѣдомости зъ торговлѣ, чимъ будемо старати ся заступити бракуючû у насъ пôдручники для науки торговлѣ. Зъ огляду на то, що рухъ торговельный въ нашôмъ краю обнимає чимъ разъ ширшû круги. думаємо, що єсть рѣчею конечною познакомляти нашихъ читателѣвъ зъ вѣдомостями торговельными, потрѣбными не лишь для того, хто продає але й длятого, хто купує. Тымъ способомъ будемо старати ся причинятись бодай въ маленькôй части до пôднесеня добробыту въ нашôмъ народѣ, що въ нинѣшныхъ часахъ єсть и повинно бути найважнѣйшою справою.

Условія передплаты „Народнои Часописи“ позôстають тû самû, що доси.

Передплачувати можна:

**У Львовѣ**: въ бюрѣ дневникôвъ Людвика Пльона ул. Кароля Людвика ч. 9.

**На провінціи** въ ц. к. Староствахъ.

| | | | |
|---|---|---|---|
| Передплата на цѣлый рôкъ | 2 зр. | 40 кр. | |
| „ „ пôвъ року | 1 „ | 20 „ | |
| „ „ чверть року | — „ | 60 „ | |
| „ „ мѣсячно | — „ | 20 „ | |

Поодиноке число: **1** кр.

Хто хоче, щобы єму посылати „Народну Часопись“ **почтою,** мусить прислати передплату до Адміністраціѣ „Ґазеты Львôвскои“:

| | | |
|---|---|---|
| на цѣлый рôкъ | 5 зр. | 40 кр. |
| „ пôвъ року | 2 „ | 70 „ |
| „ чверть року | 1 „ | 35 „ |
| „ мѣсячно | — „ | 40 „ |

Поодиноке число: **3** кр.

## Опозиція противъ опозиціѣ.

Дивну ситуацію выкликує такъ звана коаліція славяньска; чимъ бôльше минає часу вôдъ поры єѣ завязаня, тымъ бôльше пôдоймає ся противъ неи невдоволенє — противъ самои опозиціѣ творить ся теперь знову опозиція. Мы вже доносили, що зъ коаліціѣ славяньскои не суть вдоволенû анѣ Чехи въ самыхъ Чехахъ, анѣ моравскû Чехи; теперь же навѣть и мѣжъ Словѣнцями проявляєсь вже опозиція противъ сеи коаліціѣ. Добре то сказавъ посолъ Фандерликъ, що лекше утворити славяньску коаліцію, якъ єѣ скрѣпити и довго удержати — мабуть вже недалекій часъ, коли та коаліція розлетить ся, а коли нѣ, то буде хиба ледви животѣти. Послухаймо жъ теперь словѣньского голосу о тôй коаліціѣ:

Въ Марбурзѣ въ Стиріи выходить часопись Südsteierische Post; въ тôй отже часописи оголосивъ оденъ словѣньскій посолъ статю, въ котрôй выступає противъ того, що одна часть словѣньскихъ послôвъ выступила зъ клюбу Гогенварта и арґументує такъ свои погляды: Консервативнû послы нѣмецкû, мимо многихъ суперечностей въ поглядахъ, задержали єднôсть, щобы въ виду нового положеня политичного могли выступати зъ тымъ бôльшою силою, а такъ само и сполучена лѣвиця нѣмецка та Поляки завдячують то, що осягнули, лишь єдности. Щожъ було для интересу выборцѣвъ користнѣйше: чи то, що послы словеньскû заразъ дня 23 падолиста розпали ся на двѣ части, чи може було бы лѣпше стало ся, коли бы словеньскû послы були ще якійсь часъ позôстали разомъ а подѣлили ся ажъ тогды, коли бы було показало ся, що нове правительство дѣлає про-

3.

## Пиво, хмѣль и алькоголізмъ.

*(Культурно-економічна студія.)*

(Дальше*).

Пиво стало ся нинѣ такъ вже загальнымъ напиткомъ, що почавши вôдъ найбѣднѣйшихъ ажъ до найбогатшихъ, майже всѣ єго уживають; а однакожъ дуже мало єсть такихъ, котрû знали бы докладно, якъ пиво варить ся. Не маємо тутъ на думцѣ цѣлого способу робленя пива зô всѣма подробицями, бо то єсть специяльностію пивовара, котрый потребує до свого фаху и богато науки и ще бôльше практики; але въ загальныхъ бодай чертахъ все таки годить ся знати, якъ выробляє ся такъ важный нинѣ напитокъ якъ пиво. А до того выстане, хочь бы перейти ся кôлька разôвъ по якôмъ великôмъ бровари, по такôмъ якъ н. пр. Зедельмаєрôвскій въ Монаховѣ, або Дрегерôвскій въ Швехатѣ пôдъ Вѣднемъ. Але позаякъ Монахôвъ все ще уважає ся головнымъ центромъ выробу пива въ Европѣ, то думаємо, не вôдъ рѣчи буде заглянути, до Зедельмаєрôвского бровара.

Тутъ суть насамперёдъ величезнû маґазины, де лежить на складѣ баварскій и ческій хмѣль та нѣмецкій и угорскій ячмѣнь. Хмѣль держать тутъ задлятого, щобы вôнъ не стративъ свою арому, у великихъ зелѣзныхъ, добре замкненыхъ цилиндрахъ (рурахъ), котрû нимъ добре набивають и замыкають такъ щѣльно, щобы не було анѣ трошки приступу воздуха до него. Ячмѣнь, закимъ прийде до ужитку, лежить въ продувныхъ шпихлѣряхъ и єго часто пересыпують зъ купы на купу, щобы въ нѣмъ не заплодивъ ся т. зв. чорный червачокъ, котрый выѣдає зерно въ серединѣ.

Першимъ дѣломъ до вареня пива єсть приготовленє солоду. Ся робота розпадає ся на такû части: 1) чищенє, сортованє и полокане ячменю; 2) моченє; 3) кôльченє; 4) сушенє. Ячмѣнь сушить ся на то, щобы вôддѣлити вôдъ него весь порохъ, полову, грудки та камѣньчики; сортованє ячменю має знову то на цѣли, щобы вôддѣлити здорове зерно вôдъ утлого, а вôдтакъ щобы зерна однаковои величины зôбрати разомъ въ бôльшу масу, бо лишь тогды можна значно лекше вести дальшу роботу. Сортованє такъ само якъ и полоканє вôдбуває ся окремыми до того машинами, а полоканє має то на цѣли, щобы очистити ячмѣнь вôдъ всѣлякого бруду и плѣсни, яка насѣдає на зернѣ. Такъ приготовленый ячмѣнь мочить ся черезъ два або три дни. До моченя уживають ся величезнû боднѣ зъ зелѣза, каменя або цементу, а вода мусить бути о скôлько можна тверда, т. є. така, що має въ собѣ богато вапна або ґіпсу. Що 12 годинъ змѣняє ся воду. За першимъ разомъ напускає ся ще въ боднѣ воздухъ, котрый пôдкидає зерномъ и тымъ способомъ полоче єго; першу воду, котра єсть звычайно дуже брудна, выпускає ся заразъ. Вода до полоченя не може бути студенѣйша якъ 10 а найбôльше 15 степенѣвъ тепла а зерно буває тогды добре розмокле, коли оно, якъ єго перерѣзати, показує ще въ серединѣ маленьку суху верству. Зъ водою вôдходять изъ зерна також и деяки непріятно гôркû творива.

Такъ розмокле зерно переносить ся теперь въ мѣсця, де оно має кôльчити ся. Въ Зедельмаєрôвскôмъ бровари въ Монаховѣ служать до того величезнû и безконечно довгû пивницѣ, выложенû бѣлымъ каменемъ літоґрафічнымъ, котрû займають 12.500 квадратовыхъ метрôвъ простору. Тамъ розсыпує ся ячмѣнь по земли и лежить 8 до 9 днѣвъ, доки ажъ не скôльчить ся. Зъ разу розсыпує ся мокрый ячмѣнь купами, котрû пересыпують ся що 8 до 10 годинъ. До добы або пôвтора зачинають добувати ся изъ зерна маленькû прозябцѣ (кôльцѣ); ячмѣнь — кажуть тогды — „прозябає“. Въ сѣмъ стапѣ лежить ячмѣнь два або три дни и розгортає ся що 5 до 8 годинъ. Чи ячмѣнь вже достаточно скôльчивъ ся, чи нѣ, пôзнає ся по тôмъ, якъ довгû на нѣмъ кôльцѣ, и якъ выглядає мука въ зернѣ, коли єго розтерти въ пальцяхъ. Пôдчасъ кôльченя робить ся въ зернѣ ячменю т. зв. діястаза, а мука, коли розтерти зерно въ пальцяхъ, розсыпає ся на мѣлкій порошокъ. До 9 днѣвъ ячмѣнь вже досыть

*) Гляди ч. 274 „Народ. Часописи“.

тивъ интересу Словенцѣвъ? На то пытане во̂дповѣдає авторъ статьѣ въ сей спосо̂бъ:

„Въ теперѣшно̂й ситуаціи ґрупа Ферянчича и Кляича (посло̂въ выступившихъ зъ клюбу Гогенварта) єсть нѣчимъ; десять єѣ члено̂въ висить у воздусѣ. До Молодочехо̂въ они не хотять або не можуть зважити ся приступити, а знову ґрупа Ляґінія-Спинчичь належить до опозиціѣ, а Феряпчичь-Кляичь не хотять належати до опозиціѣ. Дежь подѣвъ ся „клюбъ полудневыхъ Славянъ“, о котро̂мъ можна було въ деякихъ радикальныхъ часописахъ читати? Südsteierische Post мала зовсѣмъ рацію, коли по розпаденю ся словяньскихъ посло̂въ на два таборы, назвала сей выпадокъ пожалуваня го̂днымъ. Я иду однакожъ ще дальше и называю сей крокъ просто шко̂дливымъ для интересо̂въ народу словеньского. У Вѣдни треба и мусить ся лишити споры домашни̂ на боцѣ, бо тамъ иде въ перво̂мъ рядѣ о по̂дпиранє розвою народныхъ и економічныхъ интересо̂въ нашои народности яко такои, а що въ то̂мъ напрямѣ здобуде ся у Вѣдни, то выходить дома на користь якъ партіѣ консервативнои такъ и партіѣ ліберальнои. Отже коли вже конче маємо спорити зъ собою, то вже хиба лѣпше дома, а у Вѣдни держѣмъ ся разомъ для добра нашого народу!“

И знову выходить изъ сего наука для нашихъ політико̂въ. Коли опозиційна політика навѣть для Словенцѣвъ не єсть не то дого̂дна, але навѣть шко̂длива, о ско̂лькожь она шко̂длива для насъ Русино̂въ! А впрочо̂мъ що хотять деяки̂ зъ нашихъ посло̂въ осягнути зъ приступленя до славяньскои коаліціѣ? Прецѣ закимъ зробить ся якійсь важный крокъ, треба насампередъ поставити собѣ передъ очи цѣль єго, та бодай мати якусь надѣю, що буде можна нимъ осягнути. Яки̂ користи и успѣхи думають осягнути ти̂ зъ нашихъ посло̂въ, що клонять ся до славяньскои коаліціѣ, не знаємо; але ихъ надѣѣ зможемо може оцѣнити бодай зъ того, що думають осягнути Молодочехи, котри̂ прецѣ найбо̂льшій видѣли интересъ въ славяньско̂й коаліціи и головно перли до неи. Отже проводиръ Молодочехо̂въ дръ Едв. Ґреґръ въ розмовѣ зъ кореспондентомъ „Моск. Вѣдом.“ такъ представивъ надѣѣ Молодочехо̂въ изъ завязаня славяньскои коаліціѣ: „Славяньска коаліція“ — казавъ во̂нъ — не єсть дѣломъ чувствъ и симпатій, лишь конечнымъ наслѣдкомъ коаліціѣ бо̂льшости. Може легко настати хвиля, коли правительство буде змушене старати ся о по̂дпору меншихъ ґрупъ парляментарныхъ, именно же ґрупы славяньскои. За то буде мусѣло оно зробити концесіи, хочь ще пытане, чи славяньска ґрупа дасть ся тымъ повыскати... Вже то було бы добре, колибъ правительство схотѣло признати деяки̂ концесіи хочь бы лишь поодинокимъ славяньскимъ ґрупамъ... Отже то суть надѣѣ Молодочехо̂въ. А чи руски̂ послы могли бы мати бодай таки̂ надѣѣ? Намъ видить ся, що нѣ, бо коли хто въ славяньско̂й коаліціи, то певно Молодочехи перши̂ мали бы претенсію, до концесіѣ а о другихъ Славянъ, особливо же о Русино̂въ они бы певно не журили ся.

## Справы краєви̂.

*(По̂двысшене платнѣ фаховымъ учителямъ въ Сокали и признане емеритуръ и даро̂въ народнымъ учителямъ та вдовамъ по учителяхъ.)*

На послѣдно̂й своѣй сесіи передавъ Соймъ петиціѣ емеритованыхъ учителѣвъ и вдо̂въ по учителяхъ о удѣлене або по̂двысшене емеритуры, взглядно дару зъ ласки — Выдѣлови краєвому до розслѣду въ порозумѣню зъ краєвою Радою шко̂льною и предложеня Соймови во̂дповѣдныхъ внесень. Отже Выдѣлъ краєвый рѣшивъ предложити внесеня, щобы Соймъ:

1. Признавъ зъ краєвого фонду шко̂льного, почавши во̂дъ 1 сѣчня 1894 р. сталу досмертну запомогу зъ ласки: Михайлови Кобринови, бувшому учителеви тымчасовому, ро̂чно 120 зр.; Маріи Домбровско̂й, вдовѣ по тымчасово̂мъ учителѣ, ро̂чно 70 зр.; Розаліи Панекъ, вдовѣ, ро̂чно 50 зр.

2. Во̂дтакъ щобы Соймъ давъ кр. Радѣ шко̂льно̂й право почислити Данилови Шевчукови на выпадокъ перенесеня въ сталый станъ спочинку, єго лѣта службы во̂дъ 14 липня 1866 р. т. є. во̂дъ хвилѣ одержаня кваліфікаціѣ на молодшого учителя.

3. Вко̂нци, щобы Соймъ признавъ зъ краєвого фонду шко̂льного запомогу вдовамъ по учителяхъ: Людвицѣ Завадско̂й 40 зр., Клементинѣ Пицикъ 30 зр., Юліи Форостиново̂й 50 зр, Йосифѣ Балей 50 зр., Гальпцѣ Здановичево̂й 40 зр., Йосифѣ Ярошь 40 зр., Феліціи Махальско̂й 30 зр., Еміліи Балицко̂й 40 зр., Альбинѣ Сѣчиньско̂й 40 зр., Оліміии Рубахово̂й 50 зр., и Брониславѣ Якимовско̂й 30 зр.; сиротѣ по учителю Кирилѣ Площуку 50 зр., вко̂нци бувшимъ учителямъ народнымъ: Миколѣ Стешкевичеви 30 зр., Климови Ґабрієльови 30 зр.; Петрови Кочиндикови 30 зр., Ивановн Цѣханьскому 50 зр. и Антонови Фридриховп 60 зр.

Такожъ вносить Выдѣлъ краєвый, щобы надъ петиціями емер. учителя Ивана Ступницкого и вдо̂въ Теофілѣ Проскурницкои и Кароліны Петрашкевичевои Соймъ перейшовъ до порядку дневного.

Кро̂мъ повысшихъ петицій предкладає Выдѣлъ краєвый Соймови справоздане о просьбахъ бувшихъ учениць выховуючого закладу теперь 76-лѣтнои Агнишки Ялбжиковскои въ Подґужу о вызначене ѣй сталои запомоги зъ фонду краєвого за єѣ заслуги на поли педаґоґічно̂мъ. Рѣшено признати ѣй 120 зр.

Въ окремо̂мъ справозданю говорить Выдѣлъ краєвый о потребѣ по̂двысшеня платнѣ учителѣвъ столярства и токарства, рысунко̂въ и сницерства при школѣ выдѣлово̂й въ Сокали, до такои высоты, якъ платня инишхъ учителѣвъ. Значить: учитель столярства и токарства мавъ бы до̂ставати замѣсть 400 зр. 700 зр., а учителѣ рысунко̂въ и сницерства замѣсть 600 зр. такожъ 700 зр. ро̂чно.

## Переглядъ політичный.

Зъ Вѣдня доносять, що на конференціи міністро̂въ Пленера и Векерлього ухвалено во̂дложити заведене примусового численя по̂сля валюты короновои на часъ необмеженый. Банкъ має стягнути до двохъ лѣтъ 200 міліоно̂въ паперо̂въ а выдати 80 міліон. асиґнатъ банковыхъ, 80 міл. ґульдено̂въ срѣбныхъ а 40 міл. коронъ; за то оба правительства зложать банкови 160 міліон. въ золотѣ.

На Сициліи завѣвъ ґен. Лявріяно три суды воєнни̂: въ Палермѣ, Мессинѣ и Кальтанісетта. У арештованого посла Дофеліче знайдено шифрованый листъ, зъ котрого по єго во̂дчитаню правительство до̂знало ся о великихъ складахъ зброѣ на Сициліи, призначенои для ворохобнико̂въ. — Розо̂йшла ся такожь чутка, що Италія ставить на стопу воєнну пограничні̂ форты супротивъ Францiѣ.

# Новинки.

*Льво̂въ дня 9. сѣчня.*

— **Именованя и перенесеня.** П. Намѣстникъ именувавъ практиканто̂въ будо̂вництва: Онуфрія Пекарского, Осипа Гавлічка и Адама Цѣхановского ц. к. адіюнктами будо̂вництва. — Ц. к. Дирекція почтъ и телеґрафо̂въ перенесла офіціяла

---

ско̂льчивъ ся (у вѣденьскихъ броварахъ дають єму довше ко̂льчити ся) и тогды творить во̂нъ т. зв. зеленый солодъ. При робленю солоду уважають ще на то, щобы воздухъ въ пивницяхъ бувъ о ско̂лько можна холодный, а лѣтомъ таки зовсѣмъ не роблять солоду.

Щобы не допустити до дальшого ко̂льченя, сушить ся зеленый солодъ въ сушарняхъ во̂дповѣдно до того приладженыхъ. Въ Зедельмаєро̂вско̂мъ бровари єсть сушарня солоду на два поверхи высока. Замѣсть помосту єсть тутъ велика, густа сѣтка зъ дроту, на котру сыпле ся зеленый солодъ, насампередъ на другій поверхъ, де єсть менше тепло, а во̂дтакъ на перші̂й поверхъ, де вже воздухъ єсть горячѣйшій. На одно̂мъ и друго̂мъ поверсѣ спочиває ячмѣнь черезъ 24 годинъ, а теплый воздухъ переходить зъ долины въ гору черезъ дротянну сѣтку; до того суть ще й штучно придуманѝ машины, що самѝ ячмѣнь розгортають. Давнѣйше, ба, ще й теперь по малыхъ броварахъ, мусять люде середъ 70 степенѣвъ тепла розгортати ячмѣнь руками. При сушеню солоду уважає ся на то, щобы або ажь упраживъ ся та высушивъ ся скоро, и зъ такого солоду буває пиво темнѣйше, або щобы во̂нъ бувъ ясный и сохъ поволи; тогды буде зъ него ясне пиво. Праженый солодъ смакує приятно, якъ припеченый хлѣбъ. Добрый солодъ мусить мати кожде зерно повне и оно повинно свѣтити ся, при розкушеню мусить бути мягке и мати солодкавый, ароматичный смакъ. Заразъ по высушеню и спраженю солоду во̂дрывае ся во̂дъ него дуже штучно придумаными машинами ко̂льцѣ, бо они втягають въ себе дуже легко вогко̂сть, черезъ що и солодъ бы зо̂псувавъ ся и пиво не мало бы доброго смаку, а такъ приготовленый солодъ зсыпує ся въ мѣшки и складає ся на ко̂лька тыжднѣвъ въ продувныхъ маґазинахъ, щобы натягнувъ въ себе изъ воздуха трохи вогкости. По̂сля барвы и другихъ прикметъ розпо̂знаємо солодъ баварскій, вѣденьскій и ческій. На сто мѣхо̂въ ячменю рахує ся звычайно 70 мѣхо̂въ праженого солоду.

По приладженю солоду слѣдує варка. Закимъ ще прилагодить ся варка, треба насампередъ солодъ розтерти такъ, щобы лупинка на кождо̂мъ зернѣ о ско̂лько можна найменше по̂рвала ся, а щобы зъ неи выйшла вся мука. До того суть окреми̂ млынцѣ, на котрыхъ солодъ розтирає ся. Розтертый солодъ мѣшає ся во̂дтакъ зъ водою и то называє ся затиромъ. При затирѣ перемѣняє ся вся мучина, яка ще лишила ся въ зернѣ, въ ро̂дъ цукру, званого мальтозою. Затиръ робить ся въ двоякій спосо̂бъ: або єго варить ся частями або домѣшуєсь до него кипячои воды и пускаєсь пару. При перво̂мъ способѣ дає ся розтертый солодъ до величезныхъ бодень зъ залѣза, въ котрыхъ єсть велика колотѣлка, що мѣшає єго зъ водою; ро̂вночасно огрѣваєсь затиръ до 30 степенѣвъ Реоміра. Въ баварскихъ, спеціяльно въ монахо̂вскихъ броварахъ роблять ще такъ, що найгустѣйшу часть затиру помпують до величезнои боднѣ, стоячои высше во̂дъ тои, въ котро̂й затиръ робить ся, тамъ єѣ варять, а во̂дтакъ впускають знову въ долѣшну боднiю; во̂дтакъ помпують знову найгустѣйшу часть и варять єѣ, а наконець помпують и варять рѣдку часть огрѣваючи єѣ до 60 степенѣвъ. Наконець пускають покритый пѣною и солодкій затиръ до деревляныхъ бодень, що мають въ собѣ сита, на котрыхъ лишає ся лупинка зъ солоду и творить т. зв. брагу.

До такъ приготовленои варки додає ся теперь хмелю и варить ся єѣ ще четвертый разъ. Тутъ може не во̂дъ рѣчи буде сказати дещо й про самъ хмѣль. Зъ во̂дки взявъ ся хмѣль въ Европѣ и коли стали єго уживати до заправлюваня пива, того, — якъ вже сказано — годѣ дослѣдити. То лишь на певно звѣстно, що хмельники, звани̂ по латинѣ humularia, були въ Баваріи въ 8-о̂мъ столѣтю, а въ 12-о̂мъ столѣтю св. Гільдеґарда, игуменя якогось монастиря коло Бінґенъ въ Нѣмеччинѣ, мала научити людей, якъ уживати хмелю до робленя пива. Изъ самои назвы хмелю годѣ що розслѣдити: Якъ звѣстно, доказувавъ шведскій ботанікъ Лінне, що хмѣль занесено до Европы по̂дчасъ вандро̂вокъ наро̂до̂въ зъ глубины теперѣшнои Россіѣ. Колибъ отже первѣстно Славяне знали хмѣль, то єго назва повинна бы бути, коли вже не чисто славяньска, то бодай славяньского походженя. По латинѣ называєсь хмѣль въ ботаніцѣ humulus lupulus; що правда, перше слово изъ тои назвы нагадує намъ трохи наше слово, але скорше можна бы припускати, що наше слово „хмѣль“ пошло зъ сеи латиньскои назвы — зъ humulus могло легко зробити ся слово „хмулусъ“, „хмуль“, „хмѣль“; хочь остаточно можна бы й на во̂дворотъ припустити, що латиньску назву утворено зъ первѣстнои славяньскои. По нѣмецки называєсь хмѣль — Hopfen, въ долѣшно-нѣмецко̂мъ говорѣ — hoppe, а по анґлійски — hop; а що hop значить скакати, то дехто выводить сю назву зъ того, що хмѣль росте дуже скоро, ве ся й нѣбито скаче. По французски называєсь

почтового Володислава Глиньского зъ Тернополя до Львова, практикантôвъ: Льва Левицкого зъ Бродôвъ и Бронислава Житного зô Львова до Тернополя, офіціяла Адольфа Скшиньского зô Львова до Кракова, асистента Осипа Шелигевича зъ Решова до Тарнова и асистента Бронислава Бжузу зъ Тарнова до Станиславова.

— **Стипендіѣ дôстали** мѣжь иншими: студентъ правъ Евґенъ Вацикъ 157 зр. 50 кр. — Студенты фільозофіѣ И. Грункевичь 200 зр., М. Грицакъ 157 зр. 50 кр., М. Ластавецкій 157 зр. 50 кр., С. Матвѣясъ 210 зр. — Студенты медицины въ Краковѣ Осипъ Дакура 500 зр., К. Ґерусъ 157 зр. 50 кр. — Ґімназіясты: Е. Витвицкій зъ Бучача 157 зр. 50 кр., Ст. Войнаровскій зъ Хирова 370 зр.,, И. Шманюкъ зъ Коломыѣ 157 зр. 50 кр.; у львôвскôй рускôй ґімназіи С. Хмѣль 180 зр., И. Сапоцкій и Евґ. Янкевичь по 157 зр. 50 кр.; И. Паращакъ зъ Перемышля 96 зр.; Мацюракъ зъ Самбора 157 зр. 50 кр.; въ Станиславовѣ Бобякъ 105 зр., Т. Костецкій и А. Верещиньскій по 157 зр. 50 кр.: въ Стрыю В. Дутка 157 зр. 50 кр.; въ Тернополи Ковалевскій 50 зр.

— **Назву ґімназіѣ** и право выдавати свѣдоцтва важнѝ такъ само, якъ зъ иншихъ середныхъ шкôлъ, надавъ на три роки п. Міністеръ просвѣты закладови шкôльному оо. Єзуитôвъ въ въ Бопковичахъ пôдъ Хировомъ.

— **Кваліфікаційный испытъ** для учителѣвъ народныхъ шкôлъ зачне ся въ Решовѣ дня 15 лютого с. р.

— **Добрый интересъ.** Легкій и приємный способъ заробкованя найшовъ собѣ оденъ жидъ зъ Вильна. Женивъ ся разъ по разъ зъ рôжными дѣвчатами и въ рôжныхъ мѣсяцяхъ, забиравъ ихъ посаги и втѣкавъ. Де приѣхавъ, удававъ богача та завертавъ головы необачнымъ дѣвчатамъ. Ажь недавно зловили его у Вильнѣ. Въ слѣдствѣ показало ся, що сей жидокъ мавъ сѣмь жѣнокъ, а вже въ колькохъ мѣсяцяхъ старавъ ся о дальшѝ жѣнки. Що то мудра голова не выдумає!

— **Нещасна пригода.** Заробниця львôвска Марія Витковска розложила огонь въ кухни, вôдтакъ оставила на хвилю свою пôвторалѣтну донечку безъ надзору а сама вийшла за чимсь зъ хаты. Коли вернула, на дѣвчинѣ горѣла одежина. Стала кричати, сусѣды позбѣгали ся, здерли зъ дитины одежу, але вже було за пôзно. Дитина такъ попарила ся, що за кôлька годинъ померла.

— **Часопись для народу „Читальня“,** що въ роцѣ 1893-ômъ выходила пôдъ редакцією приватною, перенявъ на рôкъ 1894-ый выдѣлъ товариства „Просвѣта“ и передавъ редакцію єѣ одному зъ членôвъ выдѣлу. Програма „Читальнѣ“ лишить ся така, якъ доси т. є. мѣститись будуть три дѣлы: белетристичный, науковый и економічный. („Батькôвщина“ лишає ся дальше въ рукахъ приватныхъ).

— **Великій процесъ** зачавъ ся вчера въ Краковѣ. Обжалованыхъ у тôмъ процесѣ есть 118 селянъ и селянокъ, зъ котрыхъ 14 не явило ся до розправы зъ причины смерти або недуги. Справа була така: Зъ причины выбуху холеры въ серпни 1892 року зарядило велицке староство у своѣмъ повѣтѣ рôжнѝ средства противъ холеры, а именно казало поробити ладъ по громадахъ. Селяне, якъ звычайно темнѝ люде, не хотѣли чи не могли зрозумѣти, що ту йде о ихъ житє и здоровлє, стали ширити рôжнѝ фальшивѝ вѣсти на докторôвъ, на комісіѣ здоровля, и зовсѣмъ не думали поспрятувати на своихъ господарствахъ нечисть, гноѣвки и т. и. Особливо въ Познаховичахъ долѣшныхъ, Линнику и Висньовѣ дуже опирали ся селяне всякимъ зарядженямъ санітарнымъ. Хочь ярмарокъ заказано, они таки зôбрали ся на торгъ, хочь вôйтамъ наказано робити порядки, имъ то не було въ головѣ. Дня 28 вересня 1892 приѣхала комісія до Познаховичь долѣшныхъ. Громада жѣнокъ зъ горцями, мѣтлами и колами вырушила противъ комісіѣ. Хочь колôвъ не ужили на комісію, але злихословили єѣ. Мы, казали они, не дамо зливати намъ картофлю квасомъ карболевымъ, анѣ палити одежѣ та постелѣ. Выходкôвъ (тамъ, де пѣшки ходить ся) не мали мы и нашѝ батьки не мали, отже ѝ не будемо ихъ теперь робити. (Чисто бабска рація! Якъ сягнути ще дальше, до нашихъ прапрапра... дѣдôвъ, то й они й одежѣ не носили. Чи зъ того выходить, що й мы не маємо носити?) Комісію назвали дѣдами и стали єѣ окружати. Бабъ було зъ 30, а до нихъ прилучило ся може зъ 60 мужчинъ, готовыхъ до нападу. Рада нерада выѣхала комісія зъ села. Небавомъ трьохъ провôдникôвъ бунту арештовано, але вôйтъ не вагавъ ся дати жандармамъ пôдводы для нихъ и увязненыхъ, а люде обступили ихъ громадно. Ажь якъ жандармы почали списувати, якъ люде звуть ся, они почали помалу розходити ся, хочь все таки спиняли вôзъ зъ увязнеными. На 30 вересня рѣшили селяне зъ колькохъ сѣлъ зробити бунтъ, бо того дня мали комісіѣ робити силою порядки по селахъ. Зъ мотиками, цѣпами и колами посходили ся селяне по горбахъ коло сѣлъ и ждали на комісію. Та якъ побачили вôддѣлъ драґонôвъ, вôдойшла имъ воєнна охота — и порядки таки пороблено. Отже теперь стають бунтôвники передъ судомъ, обжалованѝ дехто о образу Маєстату, о нарушенє публичного спокою, о ширенє фальшивыхъ вѣстей, о выступъ противъ власти и т. и. Процесъ потягне ся зъ тыждень и мы напишемо, якъ вôнъ закôнчить ся.

— **Добрѝ приятелѣ.** Ярославскій столярь С. має сына въ Городку жандармомъ. Той сынъ присылавъ старому батькови що мѣсяця 4 зр. и такъ само зробивъ передъ святами. Якъ о тôмъ дôзнали ся столярѣ К. и С., затягли старого до коршмы упоѣли за его грошѣ, потôмъ заволѣкли до мѣста, обрабували зô всього, що мавъ, и нетверезого кинули пôдъ плôтъ. Тамъ вôнъ и застигъ, бѣдачиско. Ажь надъ раномъ якійсь перехожій найшовъ его пôдъ плотомъ. Отъ приятелѣ до чарки!

— **Цѣкавый записъ.** Чортковскій нотарь бл. п. Адамъ Беньковскій записавъ для мѣста Кракова 100 зр., але такъ, що тѝ грошѣ разомъ зъ процентами може мѣсто ужити ажь за 354 лѣтъ. Краковска рада мѣска удала ся до Намѣстництва зъ пытанемъ, чи може приняти такій незвычайный записъ. Намѣстництво сказало, що може. Сто риньскихъ не велика сума, але знаєте, якъ она зросте за 354 лѣтъ? Зъ неи буде тогды 122,721.058 зр., а рôчный процентъ вôдъ неи буде выносити 4,908.842 зр. Правда, що гарный записъ? Лише не знати, чи за якихъ 100 або 150 лѣтъ схоче котрый банкъ приняти таку велику суму и платити 4 проценты.

— **Спритный злодѣй.** Въ мѣсточку Дукли мали мѣщане довшій часъ клопôтъ, бо все мусѣли ховати або замыкати, щобы злодѣй не вкравъ. Якійсь спритный любитель чужихъ рѣчей кравъ безнастанно то ту то тамъ всякѝ рѣчи, а жандармерія не могла его нѣколи зловити, неначе въ землю западавъ ся. Та якъ его було й зловити, коли вôнъ сидѣвъ у вязници! Выломивъ собѣ крату у вôкнѣ, день просиджувавъ у вязници, де его давно замкнули, а въ ночи вылазивъ вôкномъ на добычь. Кравъ, що въ руки попало, а за се пивъ по шинкахъ — словомъ бавивъ ся кождои ночи знаменито, а якъ свитало вертавъ спокôйно вôкномъ до вязницѣ и сидѣвъ зновь цѣлый день. Кôлька тыжднѣвъ вела ся ему та штука, ажь припадково вôдкрыла все жандармерія и постарала ся о сильнѣйшѝ краты.

— **Якъ насъ Нѣмець описує?** Въ Kölnische Zeitung зъ дня 7 сѣчня с. р. помѣщена довга дописъ якогось Нѣмця, що мавъ нагоду пробувати въ Станіславôвскихъ сторонахъ а потôмъ у нашихъ горахъ. Зрôсши на заходѣ Европы, вôнъ всьому у насъ дивує ся и описує такъ, якъ описує ся н. пр. мешканцѣвъ дикихъ пралѣсôвъ. Пише широко, якъ у насъ носять ся, нарѣкає на страшнѝ болота та на крикъ и воню по ярмаркахъ, смѣє ся зъ того, що селяне и дѣти (тôлько у сорочкахъ) кланяли ся ему дуже покôрно та низько, а потôмъ каже на вдивовижу Европейцямъ: „Головна пожива галицкихъ селянъ то картофлѣ, чѣсникъ и горѣвка. Особливо горѣвку пють неразъ безъ мѣры“. Гарне свѣдоцтво для нашихъ селянъ передъ свѣтомъ. Дуже подобали ся Нѣмцеви нашѝ Гуцулы и живописнѝ околицѣ гôрскѝ, а зъ пейсôвъ жидôвскихъ смѣє ся. Кава у лѣсничого въ Микуличинѣ смакувала Нѣмцеви дуже и вôнъ каже, що такои кавы жаденъ Прусакъ и на очи не бачивъ. Нарѣкає на нашихъ жидôвъ, що зачѣпали его по дорозѣ та хотѣли що вторгувати. Подивляє красу нашихъ гôръ — словомъ, якъ видко, бавивъ ся Нѣмець у насъ дуже добре.

— **Такожь апетитъ!** Пôдъ новый латиньскій рôкъ до шпиталю въ Монаховѣ привезено одного хорого Грека. Дуже скучно було ему въ ночи и вôнъ зъ пудьги ликнувъ 12 монетъ по 20 марокъ. То ему, розумѣє ся, не вийшло на здоровлє.

## ТЕЛЕГРАМЫ.

**Вѣдень** 9 сѣчня. После дотеперѣшныхъ диспозиції выѣде Є. Вел. Цѣсарь дня 16 с. м. на довшій побутъ до Будапешту. — Wien. Ztg. подає до вѣдомости, що Є. Вел. Цѣсарь удѣливъ россійскому консулеви у Львовѣ Пустошкинови право выконуваня своеи власти.

**Бѣлградъ** 9 сѣчня. Дня 25 с. м. приѣде тутъ сербскій посолъ зъ Петербурга, Пашичь, але не обôйме президіѣ въ скупштинѣ, бо перебуде тутъ лишь короткій часъ.

**Штокгольмъ** 9 сѣчня. Королева шведска занедужала небезпечно на груди и легкѝ.

хмѣль — houblon, по испаньски hoblon, а зъ того, кажуть, пôшла и латиньска назва hubalus въ середныхъ вѣкахъ та италіяньска назва lupulo; ажь изъ сихъ двохъ назвъ мала выробити ся латиньска назва ботанічна humulus lupulus. Сама отже назва не доказує намъ нѣчого.

Яснѣйшою есть історія хмелю зъ пôзнѣйшихъ часôвъ. Зъ Нѣмеччины зайшовъ звычай домѣшуваня хмелю до пива до Голяндіѣ и Анґліѣ. Въ сѣмъ послѣднôмъ краю уважано однакожь хмѣль за шкôдливый для здоровля и ще въ 1530 р. було тамъ строго заказано уживати хмѣль до пива. Противно дѣялось въ Швеціи, де однымъ розпорядженємъ правительства ще зъ 1440 р. було наказано, щобы кождый селянинъ садивъ бодай 40 тыкъ хмелю; однакожь хмѣль въ сихъ сторонахъ, де досыть студено, не удававъ ся добре. Пôдъ конець середныхъ вѣкôвъ ставъ ужитокъ хмелю загальный, а зъ нимъ розширила ся й управа хмелю и вôнъ ставъ ся однымъ изъ дуже важныхъ та поплатныхъ артикулôвъ господарства рôльного. Хмѣль садять нинѣ въ цѣлôй Европѣ и мѣрно теплыхъ сторонахъ пôвнôчнои Америки. Найбôльше садять его въ нашôй Монархіи въ Чехахъ, а вôдтакъ въ Баваріи, Баденѣ, Віртемберґіи и Бельґіи та въ Анґліи. У насъ въ Галичинѣ и дальше на всхôдъ, въ Россіи, садять его такожь досыть, але вôнъ тутъ дає вже лишь гôршѝ роды. Найважнѣйша часть хмелю то его овочь, жовтаво-зеленявѝ шишочки, котрыхъ луска есть якъ бы обсыпана жовтымъ порошкомъ, котрый має властивый собѣ запахъ и мѣстить въ собѣ гôркаве твориво зване люпуліномъ. Отсей то люпулінъ есть складовою частею пива и задля него збирають ся насѣннѝ шишочки и продають ся до броварôвъ. Загально уживають лишь шишочки штучно плеканого хмелю, але тамъ, де вôнъ росте великими масами й дико, якъ н. пр. на Угорщинѣ, збирають ихъ и зъ дикого хмелю та продають просто до поменшихъ броварôвъ або домѣшують до лѣпшого хмелю на продажь.

Хмѣль любить затишнѝ але отвертѝ мѣсця, найлѣпше легенькѝ горбики, чорну и добре зъ глиною та пѣскомъ перемѣшану землю. Въ третôмъ роцѣ зачинає вôнъ вже добре рости и приносити плоды. Вôнъ пускає пагоны ажь на 12 метрôвъ довгѝ, котрѝ пускають ся або по высокихъ тыкахъ або по шнурахъ и дротахъ та старыхъ пагонахъ. На оденъ гектаръ землѣ припадає по 4000 до 7000 тыкъ после того, якъ де рѣдше або густѣйше садять хмѣль. Кожда ростина, котра що року въ пôзнôй осени верхомъ гине, родить 12 до 15 лѣтъ; ажь до осьмого року родить найбôльше а пôзнѣйше вже чимъ разъ менше. Бôльше менше у вересни хмѣль доспѣває и тогды бо вôдрывають ся шишочки таки на тыкахъ въ хмельникахъ, або пагоны обрѣзують ся доокола тыки досыть высоко понадъ землею и тыки осторожно выймають ся та зъ нихъ зрывае ся шишочки, котрѝ вôдтакъ або сушать ся поволи на продувныхъ мѣсцяхъ або штучнымъ способомъ. Чотири до пять фунтôвъ зеленого хмелю дають фунтъ сушеного. Позаякъ хмѣль не дасть ся довго держати и коло него есть богато заходу, то й цѣна хмелю бував досыть высока и вôнъ часто стає ся предметомъ спекуляціѣ торговельнои.

(Дальше буде).

За редакцію вôдповѣдає **Адамъ Креховецкій.**

Зъ друкарнѣ В. Лозиньского подъ зарядомъ В. И. Вебера.